

*Ewaluacja w działaniu -
możliwości i ograniczenia
prowadzenia badań krytycznych*

DR MONIKA KWIECIŃSKA-ZDRENKA -
INSTYTUT SOCJOLOGII, UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA; PRACOWNIA BADAŃ
SPOŁECZNYCH I MARKETINGOWYCH SOMA

TORUŃ, 26 CZERWCA 2013

Podjęcie krytyczne w ewaluacji

- Podjęcie krytyczne utożsamiane jest m.in. z ewaluacją:
 - uczestniczącą (partycypacyjną)
 - emancypacyjną (emancipatory qualitative evaluation: Whitmore, 2001),
 - transformującą (Mertens, 2009; Brisolara, 1998; Cousins & Whitmore, 1998)
 - feministyczną (Humphries, 1999)
 - empowering/empowerment evaluation (Adams, 2003, Dullea & Mullender, 1999),
 - opartą na konstruktywizmie społecznym (Parton & O'Byrne, 2000)

Założenia ontologiczne i epistemologiczne

- **Jaka jest rzeczywistość? Jaka jest struktura rzeczywistości?**
 - rzeczywistości są konstruowane przez pryzmat miejsca w strukturze
 - marginalizacja, mniejszość, konflikt jako osie porządkujące postrzeganie rzeczywistości
- **Jakie są możliwości poznania?**
 - poznanie przez oddanie głosu badanym
 - wyjście z roli eksperta – raczej facylitacja procesu poznania
- **Jakie są cele poznania?**
 - wywołanie zmiany
 - możliwość politycznej emancypacji

Konsekwencje metodologiczne

- **Jak badać takie rzeczywistości?**
 - badanie zaangażowane
 - badanie w działaniu
 - badanie uczestniczące
- **Zalety podejścia:**
 - dialogiczność procesu badawczego
 - rozumienie całości złożonych procesów społecznych
 - wspólne (nie eksperckie) tworzenie wiedzy
 - krytyczne myślenie
 - sprawstwo
 - wzmacnianie odpowiedzialności interesariuszy zmian

Historie sukcesu

- Obszary (i przykłady) skutecznego wprowadzania podejścia krytycznego:
 - polityka społeczna
 - praca socjalna
 - edukacja
 - polityka zdrowotna
 - polityka lokalna
 - projekty innowacyjne
- Czy możliwe jest zastosowanie podejścia krytycznego w ewaluacji programów regionalnych?
 - przykład zastosowania

Ograniczenia i niemożności

- Ewaluacja programów jako aktywność polityczna
- Ewaluacja jako proces neutralny politycznie
- Ewaluacja jako proces podtrzymujący marginalizację tych, w imieniu których realizowane są cele?
 - praktyczne możliwości oddania głosu interesariuszom
 - ✦ procedury wzmacniające partycypację badanych
 - ✦ patologie: symulowanie procesu krytycznego i uczestniczącego
 - zabranie głosu a poczucie sprawstwa: ograniczenia możliwości oddziaływania na program przez tych, w imieniu których jest realizowany

Dziękuję za uwagę!

